

บทที่ 4

ผลการศึกษา

ในการศึกษาเรื่อง บทบาทของสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติต่อการช่วยเหลือชาวกะเหรี่ยงผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบในเขตตำบลแม่หละ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการศึกษา 2 ระดับ คือ

1. การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร โดยศึกษาจากเอกสารประกอบการบรรยายสรุปพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละ

2. การสัมภาษณ์ข้อมูล ประกอบด้วย การใช้แบบสัมภาษณ์กับหน่วยงานและบุคคลเฉพาะ ได้แก่ ผู้ช่วยเจ้าหน้าที่ประสานงานภาคสนามของสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติประจำพื้นที่แม่สอด ปลัดอำเภอท่าสองยาง ซึ่งดำรงตำแหน่งหัวหน้าพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละ และตัวแทนชาวกะเหรี่ยงผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบที่อาศัยอยู่ในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละ โดยแบ่งตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ดังนี้

1. เพื่อศึกษาถึงบทบาทของสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ ในเขตตำบลแม่หละ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก ต่อการกำหนดนโยบายการให้ความช่วยเหลือชาวกะเหรี่ยงผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบ

2. เพื่อศึกษาถึงรูปแบบการดำเนินงาน และการนำนโยบายไปปฏิบัติของสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติในพื้นที่ตำบลแม่หละ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก ต่อกรณีการให้ความช่วยเหลือชาวกะเหรี่ยงผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบ

3. เพื่อศึกษาถึงผลกระทบจากการดำเนินนโยบายการให้ความช่วยเหลือชาวกะเหรี่ยงผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบของสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติในตำบลแม่หละ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก

ในบทนี้ ผู้วิจัยแยกประเด็นการอธิบายเป็น 2 ประเด็นคือ

1. อธิบายเพื่อแสดงผลการศึกษา จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์ข้อมูลจากบุคคลที่เกี่ยวข้องตามแบบสัมภาษณ์และวัตถุประสงค์ของการศึกษา
2. การอธิบายโดยใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์บุคคลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความช่วยเหลือผู้พลหนีภัยจากการสู้รบที่มีอยู่ 2 ส่วน ส่วนแรกคือ เจ้าหน้าที่ UNHCR ประจำพื้นที่แม่สอด กับหัวหน้าพื้นที่พักพิงชั่วคราวผู้พลหนีภัยจากการสู้รบบ้านแม่หละ ซึ่งเป็นส่วนที่มีบทบาทต่อการกำหนด และการนำนโยบายการให้ความช่วยเหลือผู้พลหนีภัยจากการสู้รบไปใช้ปฏิบัติในพื้นที่ และส่วนที่สองคือ ตัวแทนชาวกะเหรี่ยงผู้พลหนีภัยจากการสู้รบ ซึ่งเป็นส่วนที่ได้รับผลกระทบต่อการดำเนินนโยบายดังกล่าว โดยเป็นการอภิปรายในเชิงแนวความคิดและความคิดเห็นของแต่ละส่วนเทียบกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา

4.1 ผลการศึกษา

ตอนที่ 1 บทบาทของสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ ในเขตตำบลแม่หละ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก ต่อการกำหนดนโยบายการให้ความช่วยเหลือชาวกะเหรี่ยงผู้พลหนีภัยจากการสู้รบ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาถึงบทบาทต่อการกำหนดนโยบายการให้ความช่วยเหลือชาวกะเหรี่ยงผู้พลหนีภัยจากการสู้รบในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละ อำเภอท่าสองยางของสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ ประจำพื้นที่แม่สอด และหน่วยงานราชการของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย เพื่อให้ทราบถึงแนวทางการการกำหนดนโยบายในพื้นที่ รวมถึงความร่วมมือในการกำหนดแนวทางการให้ความช่วยเหลือ และการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้พลหนีภัยจากการสู้รบในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละ

4.1.1 บทบาทของกระทรวงมหาดไทยในการกำหนดนโยบายต่อผู้พลหนีภัยจากการสู้รบในพื้นที่ตำบลแม่หละ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก

การกำหนดนโยบายการให้ความช่วยเหลือผู้พลหนีภัยจากการสู้รบในพื้นที่พักพิงชั่วคราวตามแนวชายแดนไทย - พม่าทั้ง 9 แห่งนั้น มีกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย และสำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) เป็นหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบาย และรูปแบบการดำเนินการต่อผู้พลหนีภัยจากการสู้รบในพื้นที่พักพิงชั่วคราว และได้มีการกำหนดแนวทางความร่วมมือร่วมกับสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ ประจำประเทศไทย

และองค์กรการกุศลเอกชน (NGOs) ด้วย ถือเป็นหน่วยงานราชการส่วนกลางที่มีบทบาทในกำหนดแนวทางการดำเนินงานเกี่ยวกับผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบในประเทศไทย เมื่อมีการกำหนดรูปแบบนโยบายการดำเนินการเป็นแนวทางเดียวกันแล้ว จะมีการส่งแบบนโยบาย และแนวทางการปฏิบัติลงสู่หน่วยงานในพื้นที่ที่รับผิดชอบเป็นฝ่ายปฏิบัติการในพื้นที่ 4 จังหวัด ได้แก่ แม่ฮ่องสอน ตาก กาญจนบุรี และราชบุรี ในส่วนราชการระดับจังหวัด มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้บังคับบัญชาในการควบคุมกำกับดูแล และอำนวยความสะดวกต่อการดำเนินงานผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบในเขตจังหวัดให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผนของทางราชการตามที่ได้กำหนดไว้ โดยมีการดำเนินงานผ่านทางส่วนราชการระดับอำเภอที่เป็นที่ตั้งของพื้นที่พักพิงชั่วคราวในจังหวัดนั้น โดยมีนายอำเภอเป็นผู้บังคับบัญชาในการควบคุม กำกับดูแล และอำนวยความสะดวกต่อการดำเนินงานผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบในพื้นที่พักพิงชั่วคราว โดยกำหนดให้มีปลัดอำเภอหนึ่งคน ทำหน้าที่หัวหน้าพื้นที่พักพิงชั่วคราวผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบ

รูปแบบนโยบายของกระทรวงมหาดไทยที่มีการกำหนดให้พื้นที่พักพิงชั่วคราวผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบทั้ง 9 แห่ง รวมถึงกรณีศึกษาพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละด้วยนั้น ให้ยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติที่สำคัญ มีดังนี้

1. การประสานงาน และการอำนวยความสะดวกกับหน่วยงานภายนอก คือ UNHCR และ NGOs รวมถึงหน่วยงานอื่น ที่เข้ามาดำเนินการเกี่ยวกับผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงานนั้น
2. การจัดทำทะเบียนและการสงเคราะห์
3. การจัดระเบียบ ดูแล รักษาความสงบเรียบร้อยภายในพื้นที่พักพิงชั่วคราว

ด้านการงบประมาณ ในส่วนของพื้นที่พักพิงชั่วคราวผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบบ้านแม่หละได้มีการจัดสรรงบประมาณในส่วนของสำนักงานกิจการชายแดนและผู้อพยพ สังกัดกรมการปกครอง จัดสรรให้กับพื้นที่พักพิงชั่วคราวผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบเป็นส่วนค่าไฟฟ้าจำนวน 120,000 บาทต่อปี และค่าเครื่องใช้สำนักงาน เครื่องเขียน และแบบพิมพ์จำนวน 100,000 บาทต่อปี นอกจากนี้สำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ ประจำพื้นที่แม่สอดได้สนับสนุนค่าโทรศัพท์จำนวน 6,000 บาทต่อปี ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงจำนวน 7,200 บาทต่อปี และค่าเครื่องใช้สำนักงานจำนวน 10,000 บาทต่อปี

ด้านการจัดอัตรากำลังในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละ ในส่วนของกรมการปกครองได้มีการแต่งตั้งให้ปลัดอำเภอเป็นหัวหน้าพื้นที่พักพิง เจ้าหน้าที่กองอาสารักษาดินแดนในการดูแลความสงบเรียบร้อยจำนวน 63 นายจากกรอบอัตรา 120 นาย ลูกจ้างเหมาบริการจำนวน 4 คน ปฏิบัติ

หน้าที่ด้านงานธุรการ งานอำนวยความสะดวก และการบริหารงานทั่วไป และลูกจ้างของสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ ประจำพื้นที่แม่สอดจำนวน 4 คน ปฏิบัติหน้าที่ด้านงานทะเบียนผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบในพื้นที่พักพิงบ้านแม่หละ รวมบุคลากรทำงานในพื้นที่ทั้งสิ้น 72 คน (ฉลองชัย อร่ามรุ่งโรจน์ , สัมภาษณ์)

4.1.2 บทบาทของสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ ประจำพื้นที่แม่สอด ในการกำหนดนโยบายต่อผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบบ้านแม่หละ

การกำหนดนโยบายการให้ความช่วยเหลือผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบของสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาตินั้น ถูกกำหนดเป็นระเบียบแบบแผนที่มีมาตรฐานเดียวกันจากสำนักงานใหญ่ที่กรุงเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ซึ่งเป็นนโยบายที่มุ่งหวังแก้ไขปัญหาดาวรให้กับผู้ลี้ภัยภายใต้หลักการให้ความคุ้มครองระหว่างประเทศกับบุคคลที่มามีลี้ภัย หลักนโยบายที่เป็นสากลของสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติมี 3 ประการ คือ

1. นโยบายการส่งผู้ลี้ภัยเดินทางไปยังถิ่นฐานยังประเทศที่สาม
2. นโยบายการผสมกลมกลืนทางสังคมระหว่างผู้ลี้ภัยกับประเทศที่ให้การลี้ภัย
3. นโยบายการส่งกลับภูมิลำเนาของผู้ลี้ภัย

สำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ ได้เข้ามาตั้งสำนักงานที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก เมื่อปลายปีค.ศ. 1998 ตามความร่วมมือระหว่างรัฐบาลไทยกับสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ ประจำประเทศไทย ในการให้ความช่วยเหลือต่อการแก้ไขปัญหาดาวรให้กับชาวกะเหรี่ยงผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบตามแนวชายแดนไทย-พม่าที่ติดกับจังหวัดตาก ซึ่งเริ่มมีการอพยพของประชาชนชาวกะเหรี่ยงมาตั้งแต่ปีค.ศ. 1984 ซึ่งเป็นผลจากการสู้รบกันระหว่างกองกำลังสหภาพแห่งชาติกะเหรี่ยง (KNU) กับรัฐบาลทหารพม่า

ด้านความร่วมมือในการกำหนดนโยบายร่วมกับหน่วยงานราชการจังหวัดตาก และอำเภอท่าสองยางนั้น ผู้ช่วยเจ้าหน้าที่ประสานงานภาคสนามของสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ ประจำพื้นที่แม่สอด อธิบายในส่วนของความร่วมมือกับส่วนราชการระดับจังหวัด มีการประชุมระดับจังหวัด 4 ครั้งต่อปี (ประชุมทุก 3 เดือน) ร่วมกับผู้ว่าราชการจังหวัด สำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ ประจำพื้นที่แม่สอด สำนักงานพื้นที่พักพิงชั่วคราวผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบในจังหวัดตากทั้ง 3 แห่ง และหน่วยงานเอกชนการกุศล (NGOs) เพื่อติดตามความคืบหน้าในการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงาน ข้อเสนอแนะ และแนวทางที่กำลังดำเนินงานต่อผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบในพื้นที่พักพิงชั่วคราว เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ นอกจากนี้ได้มีการประชุมร่วมกันเป็นประจำ

ทุกเดือนระหว่างพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละ สำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ ประจำพื้นที่แม่สอด และหน่วยงานเอกชนการกุศล (NGOs) ที่ดำเนิน โครงการในพื้นที่ เพื่อ ปกป้องหรือในการดำเนินงาน หรือแนวทางแก้ไขปัญหาคือผู้พลัดถิ่นในพื้นที่พักพิงชั่วคราว บ้านแม่หละ

ในส่วนของสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ ประจำพื้นที่แม่สอด ต่อส่วน งานรับผิดชอบในพื้นที่พักพิงชั่วคราวผู้พลัดถิ่นจากการสู้รบบ้านแม่หละ อำเภอสองยางนั้น ได้มีการกำหนดนโยบายที่ดำเนินงานอยู่ในปัจจุบันคือ การดำเนินงานด้านทะเบียนบุคคลของผู้ พลัดถิ่นจากการสู้รบร่วมกับพื้นที่พักพิงชั่วคราว เพื่อเป็นฐานข้อมูลที่เป็นจริงต่อการช่วยเหลือ ในการดำเนินการส่งผู้พลัดถิ่นจากการสู้รบไปตั้งถิ่นฐานยังประเทศที่สาม ภายใต้ความสมัครใจ และถูกต้องตามหลักการสากล นอกจากนี้ทางสำนักงานได้มีนโยบายด้านการสนับสนุนงบประมาณ ให้กับหน่วยงานเอกชนการกุศล (NGOs) ต่อการดำเนินงานช่วยเหลือด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต ให้กับผู้พลัดถิ่นจากการสู้รบในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละด้วย เช่น องค์กร Planned Parenthood Association of Thailand (PPAT) ดำเนินการให้ความรู้ การอบรมด้านสุขภาพและการมีเพศสัมพันธ์ เป็นต้น

ด้านการจัดสรรงบประมาณ สำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ สำนักงาน ใหญ่ที่กรุงเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ได้รับการจัดสรรงบประมาณจากประเทศสมาชิกองค์กร สหประชาชาติ โดยขึ้นอยู่กับ GDP ของประเทศเหล่านั้นในอัตราการจ่ายเงินสนับสนุน และองค์กร สหประชาชาติจะดำเนินการจัดสรรให้กับ UNHCR เพื่อจัดระเบียบการใช้งบประมาณลงสู่พื้นที่ที่ เป็นที่ตั้งของสำนักงานย่อยในแต่ละภูมิภาคต่อไป (กุล ทองลิ้ม , สัมภาษณ์)

ตอนที่ 2 รูปแบบการดำเนินงาน และการนำนโยบายไปปฏิบัติของสำนักงานข้าหลวง ใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ ประจำพื้นที่แม่สอด ในพื้นที่ตำบลแม่หละ อำเภอสองยาง จังหวัด ตาก ต่อกรณีการให้ความช่วยเหลือชาวกะเหรี่ยงผู้พลัดถิ่นจากการสู้รบ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาถึงการนำนโยบายการให้ความช่วยเหลือชาวกะเหรี่ยงผู้พลัดถิ่น จากการสู้รบในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละ อำเภอสองยางของสำนักงานข้าหลวงใหญ่ ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ ประจำพื้นที่แม่สอด และความร่วมมือกับหน่วยงานราชการของกรมการ ปกครอง กระทรวงมหาดไทย ตามที่ได้กำหนดแบบแผนไว้ ไปใช้ปฏิบัติในพื้นที่ รวมถึงปัญหา อุปสรรคและผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานเปรียบเทียบกับแผนการดำเนินงานที่ได้กำหนดไว้

4.1.3 บทบาทของหน่วยงานราชการอำเภอท่าสองยางต่อการนำนโยบายการช่วยเหลือ ชาวกะเหรี่ยงผู้พลัดถิ่นภัยจากการสู้รบมาใช้ปฏิบัติในพื้นที่พักพิงชั่วคราว บ้าน แม่หละ

การจัดอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ต่อการปฏิบัติงานในพื้นที่พักพิงชั่วคราวผู้พลัดถิ่นภัยจากการสู้รบบ้านแม่หละ ประกอบด้วย ปลัดอำเภอเป็นหัวหน้าพื้นที่พักพิง เจ้าหน้าที่กองอาสารักษาดินแดน ในการดูแลความสงบเรียบร้อยจำนวน 63 นาย ลูกจ้างเหมาบริการจำนวน 4 คน ปฏิบัติหน้าที่ด้านงานธุรการ งานอำนวยการ และการบริหารงานทั่วไป และลูกจ้างของสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ ประจำพื้นที่แม่สอดจำนวน 4 คน ปฏิบัติหน้าที่ด้านงานทะเบียนผู้พลัดถิ่นภัยจากการสู้รบในพื้นที่พักพิงบ้านแม่หละ รวมบุคลากรทำงานในพื้นที่ทั้งสิ้น 72 คน

ภารกิจตามที่ได้รับมอบหมายจากกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยมี 3 ส่วน ดังนี้

1. การประสานงาน และการอำนวยความสะดวกกับหน่วยงานภายนอก คือ UNHCR และ NGOs รวมถึงหน่วยงานอื่น ที่เข้ามาดำเนินการเกี่ยวกับผู้พลัดถิ่นภัยจากการสู้รบตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงานนั้น

ภารกิจในส่วนนี้ ทางพื้นที่พักพิงชั่วคราวผู้พลัดถิ่นภัยจากการสู้รบบ้านแม่หละ ดำเนินการในส่วนควบคุม ดูแล และการอำนวยความสะดวกต่อหน่วยงานภายนอกที่เข้ามาดำเนินการเกี่ยวกับผู้พลัดถิ่นภัยจากการสู้รบในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละ เพื่อให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผนของทางราชการและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงานที่เข้ามาดำเนินการนั้น กล่าวคือ แบบแผนของทางราชการโดยทั่วไปนั้นหน่วยงานภายนอก คือ UNHCR และ NGOs ที่ต้องการลงพื้นที่ปฏิบัติงานให้ความช่วยเหลือผู้พลัดถิ่นภัยจากการสู้รบ ต้องมีการเสนอโครงการ หรือแผนการดำเนินงานต่อกระทรวงมหาดไทยภายในเดือนธันวาคม เพื่อให้กระทรวงมหาดไทยพิจารณาในเรื่องของรูปแบบและวัตถุประสงค์ของภารกิจ เมื่อกระทรวงมหาดไทยให้ความเห็นชอบแล้ว จะดำเนินการส่งแบบแผนนโยบายไปทางจังหวัดและอำเภอที่เป็นที่ตั้งพื้นที่พักพิงชั่วคราวที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการต่อไป ประเด็นสำคัญคือ การเข้ามาดำเนินการของหน่วยงานภายนอกในพื้นที่พักพิงชั่วคราว ต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ภารกิจของหน่วยงานนั้น โดยที่สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน และหลักมนุษยธรรมเท่านั้น เช่น การศึกษา การสาธารณสุข อาหาร การฝึกอาชีพ เป็นต้น โดยห้ามมีการแอบแฝงในเรื่องของอุดมการณ์ทางการเมืองต่อผู้พลัดถิ่นภัยจากการสู้รบอันก่อให้เกิดปัญหาในพื้นที่พักพิงชั่วคราว และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศขึ้นได้ โดยการดำเนินการบริหารจัดการของหน่วยงานเอกชนระหว่างประเทศภายในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละนั้น องค์กรเอกชนเป็นผู้ดำเนินการเอง ในเรื่องของวัสดุ อุปกรณ์ บุคลากร งบประมาณ เจ้าหน้าที่ของสำนักงานพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละ เป็นผู้ควบคุม ดูแลการให้ความช่วยเหลือ

ให้เป็นไปตามภารกิจที่กระทรวงมหาดไทยอนุมัติ เช่น การเป็นผู้ประสานงานกับตัวแทนผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบ และการให้มีสำนักงานอยู่ภายใน แต่ไม่อนุญาตให้พักแรมค้างคืนในพื้นที่พักพิงชั่วคราวได้ เป็นต้น (ฉลองชัย อร่ามรุ่งโรจน์, สัมภาษณ์)

ความร่วมมือขององค์กรภายนอกที่เกิดขึ้นร่วมกับหน่วยงานระดับประเทศได้ดำเนินการผ่านทางคณะกรรมการประสานงานบริการเพื่อผู้ไร้ที่อยู่อาศัยในประเทศไทย (CCSDPT) ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการให้คำปรึกษา หรือ การใช้ข้อมูลร่วมกัน และให้คำแนะนำไปยังหน่วยงานต่างๆของไทย หน่วยงาน CCSDPT ได้ดำเนินการร่วมกับ UNHCR มาตั้งแต่ปีค.ศ. 2009 ในนโยบายด้านความช่วยเหลือ การยื่นคำขอการพิจารณาจากองค์กรผู้บริจาค และเป็นผู้เจรจาขอการพัฒนาคุณภาพชีวิต สภาวะความเป็นอยู่ และสร้างอาชีพเพื่อผู้ไร้ที่อยู่อาศัยในพื้นที่พักพิงชั่วคราวผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบจากรัฐบาลไทย

การดำเนินงานขององค์กรเอกชนภายนอกเป็นในลักษณะของการจัดหาบริการภายในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละ รวมถึงความร่วมมือในการจัดหาทุนกับ UNHCR

หน่วยงานภายนอกที่เข้ามาดำเนินการให้ความช่วยเหลือผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละร่วมกับสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ มีจำนวน 19 องค์กร ดังนี้

Ruam Mit Foundation for the youths (DARE): ดำเนินการตามเป้าหมายของแผนงานต่อต้านการเสพติด การดื่มเหล้า และการติดเชื้อเอดส์

International Organization for Migration (IOM): ดำเนินการจัดเตรียมผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบเพื่อไปยังประเทศที่สาม เช่นการเตรียมหลักฐานการข้ามประเทศ การอบรมด้านวัฒนธรรม เพื่อไปยังประเทศที่สาม การตรวจสอบสุขภาพ การจัดเตรียมการเดินทาง

Overseas Processing Entity (OPE): ดำเนินการตรวจสอบและส่งข้อมูลไปยังหน่วยงานความมั่นคงแห่งชาติสหรัฐอเมริกา

Planned Parenthood Association of Thailand (PPAT): ดำเนินการให้ความรู้ การอบรมด้านสุขภาพและการมีเพศสัมพันธ์

Shoklo Malaria Research Unit (SMRU): ดำเนินการให้ความรู้ การดูแลป้องกันเกี่ยวกับโรคเอดส์และโรคไข้มาลาเรีย รวมถึงการให้คำแนะนำแก่หญิงตั้งครรภ์ – หลังกคลอด กับผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบ

Thai Burma Border Consortium (TBBC) : ดำเนินการดูแลด้านอาหารเพื่อการยังชีพ การสร้างที่อยู่อาศัยโดยผ่านทางคณะกรรมการพื้นที่พักพิงชั่วคราว อีกทั้งให้การอบรมความรู้ด้านการปกครองแก่ผู้ดูแลพื้นที่พักพิงชั่วคราวในส่วนต่างๆ

Taipei Overseas Peace Service (TOPS): ดำเนินการส่งเสริมและดูแลให้การศึกษาแก่เด็กในพื้นที่พักพิงชั่วคราว

World Education/Consortium (WE/C): ดำเนินการสร้างโอกาสและการพัฒนาความรู้แก่ผู้พลหนีภัยจากการสู้รบ

Adventist Development & Relief Agency Thailand (ADRA): ดำเนินการจัดการด้านการศึกษา

International Christelink Steufounds Asia (ICS): ดำเนินการแจกจ่ายอุปกรณ์การเรียนการสอน

Solidarites: ดำเนินการดูแลด้านสุขภาพ

Women's Education for Advancement And Empowerment (WEAVE): ดำเนินการด้านการฝึกอบรมวิชาชีพกลุ่มสตรี

Aide Medical International (AMI): ดำเนินการจัดการด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล

Catholic Office for Emergency Relief and Refugees (COERR): ดำเนินการจัดการสุขอนามัยต่างๆสำหรับผู้ใหญ่และเด็ก และให้ความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน

Handicap International (HI): ดำเนินการจัดการมอบขาเทียมและให้ความรู้เรื่องกับระเบิด

International Rescue Committee (IRC): ดำเนินการบริการด้านกฎหมายของผู้พลหนีภัยจากการสู้รบ

Right to Play (RTP): ดำเนินการด้านการส่งเสริมโอกาสทางการกีฬาสำหรับเด็ก โดยได้ขยายแผนงานเข้าสู่พื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละมาตั้งแต่เดือนเมษายน พ.ศ. 2551

Shanti Volunteer Association (SVA): ดำเนินการจัดการ ดูแล ส่งเสริมด้านห้องสมุดและกิจกรรมทางสังคม วัฒนธรรม

Zuid Oost Azie Refugee Care the Netherlands (ZOA): ดำเนินการจัดการด้านการสร้างอาชีพแก่ผู้พลหนีภัยจากการสู้รบ และด้านการศึกษา
(เอกสารประกอบการบรรยายสรุป พื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละ , 2554)

2. การจัดทำทะเบียนและการสงเคราะห์

ภารกิจในส่วนนี้ ด้วยเหตุที่ประเทศไทยไม่ได้เข้าร่วมในอนุสัญญาว่าด้วยสถานะภาพผู้ลี้ภัยเมื่อปีพ.ศ.2494 และ พ.ศ. 2510 ทำให้การดำเนินการกำหนดสถานะบุคคลที่พลหนีภัยจากการสู้รบนั้น มีการดำเนินการผ่านทางพิจารณาของคณะกรรมการในระดับจังหวัด (Provincial

Admission Board : PAB) ในการกำหนดสถานะของบุคคลเป็นผู้หนีภัยจากการสู้รบ หรือ ผู้หนีภัยทางการเมืองตามมติของสภาความมั่นคงแห่งชาติ เมื่อมีการพิจารณาผ่านทางคณะกรรมการระดับจังหวัดเรียบร้อยแล้ว จะนำสู่ขั้นตอนของการพิจารณาในคณะกรรมการระดับอำเภอต่อไป ซึ่งในอำเภอทำสองขงนั้น คณะกรรมการประกอบด้วย นายอำเภอ ปลัดอำเภอ ที่ปฏิบัติงานหัวหน้าพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละ เจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคง ได้แก่ ทหารและตำรวจ และตัวแทนเจ้าหน้าที่สำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ ประจำพื้นที่แม่สอด ร่วมกันดำเนินการคัดกรองบุคคลที่ผ่านการพิจารณาในระดับจังหวัด ในลักษณะของการสัมภาษณ์พิสูจน์ข้อมูลเป็นรายบุคคลเพื่อกำหนดสถานภาพ และข้อมูลบุคคลของผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบจากประเทศพม่าให้เป็นอย่างแท้จริง ถ้าเป็นผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบ จะดำเนินการจัดสรรให้พักอาศัยในพื้นที่พักพิงชั่วคราวผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบบ้านแม่หละ แต่เมื่อมีการพิสูจน์ว่าไม่ได้เป็นผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบ ด้วยเหตุเช่น การหลบหนีเข้าเมืองเพื่อมาเป็นแรงงาน เป็นต้น จะดำเนินการตามนโยบายส่งกลับภูมิลำเนาที่กำหนดโดยสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) (ฉลองชัย อร่ามรุ่งโรจน์ , สัมภาษณ์)

นอกจากนี้ภายในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละ หน่วยงาน UNHCR ได้เข้ามาดำเนินการช่วยเหลือในการจัดการขึ้นทะเบียน การจัดอบรม การวางแผน การส่งเสริมด้านเทคนิค และการปรับปรุงข้อมูลผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบ นับตั้งแต่ปีค.ศ.2005 UNHCR ได้พัฒนาการขึ้นทะเบียนภายในศูนย์ให้เป็นระบบข้อมูลคอมพิวเตอร์ ทั้งข้อมูลส่วนตัว และภาพถ่ายดิจิทัล เชื่อมโยงระหว่างสมาชิกครอบครัวและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อรองรับนโยบายในการให้ความช่วยเหลือ

การขึ้นทะเบียน โดย UNHCR คือเป้าหมายเพื่อการยอมรับจากรัฐบาลไทยผ่านหน่วยงาน PAB ต่อมาในต้นปีค.ศ. 2007 หน่วยงาน PAB ได้ลดบทบาทในการดำเนินงานเรื่องงานทะเบียนผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบลงไปอย่างมาก เนื่องจากมีจำนวนผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบที่รอการขึ้นทะเบียนมากขึ้น เป็นผลให้ภารกิจเกี่ยวกับงานการกำหนดสถานะบุคคลผู้หลบหนีภัยเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการระดับอำเภอดำเนินการต่อไป

ในส่วนข้อมูลของผู้รอขึ้นทะเบียนซึ่งอาศัยภายในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละนั้น ถูกจัดเก็บโดยคณะกรรมการพื้นที่พักพิงชั่วคราว สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติแม่สอด หัวหน้าพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละ และหน่วยงาน TBBC ซึ่งข้อมูลทั้งหมดที่สำรวจได้ไม่มีความแน่นอน เพราะเป็นการสำรวจอย่างไม่เป็นทางการ เนื่องจากความจำกัดเรื่องขอบเขตพื้นที่ที่สามารถเข้า-ออกได้อย่างสะดวก ปัญหาการจัดสรรทรัพยากรอย่างไม่ทั่วถึง ทำให้จำนวนผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบมีความคลาดเคลื่อนอย่างมาก

ผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบที่อยู่อาศัยในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละ แยกได้เป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบที่คณะกรรมการระดับจังหวัดและอำเภอ มีมติรับสถานะเป็นผู้หนีภัยจากการสู้รบ และได้จัดทำทะเบียนร่วมกับ UNHCR จำนวน 2,445 ครอบครัว จำนวนประชากร 17,876 คน

กลุ่มที่ 2 ผู้หลบหนีภัยทางการเมืองและผู้ที่ไม่สามารถดำรงชีพในประเทศพม่าได้ (กลุ่มผู้พลัดถิ่น) จำนวน 2,522 ครอบครัว จำนวนประชากร 9,916 คน

รวมประชากรผู้หลบหนีภัยทั้งหมดจำนวน 4,967 ครอบครัว ประชากร 27,792 คน (เอกสารประกอบการบรรยายสรุป พื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละ , 2554)

3. การจัดระเบียบ ดูแล รักษาความสงบเรียบร้อยภายในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละ พื้นที่พักพิงชั่วคราวผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบบ้านแม่หละมีรูปแบบการปกครองภายในพื้นที่ โดยกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยเป็นผู้รับผิดชอบในด้านการปกครองของพื้นที่พักพิงชั่วคราวทั้งหมด โดยมอบหมายให้ปลัดอำเภอทำสองยาง ปฏิบัติหน้าที่ผู้บังคับบัญชาพื้นที่พักพิงชั่วคราวภายใต้คำสั่งของนายอำเภอทำสองยาง โดยมีคณะกรรมการพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละ ที่คัดเลือกจากตัวแทนชาวกะเหรี่ยงผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบ เป็นผู้ช่วยดูแล และประสานงานกับผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบ

คณะกรรมการพื้นที่พักพิงชั่วคราวผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบบ้านแม่หละ มีวาระการทำงาน 3 ปี (คณะกรรมการชุดปัจจุบันมีวาระตั้งแต่ 19 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 2010 ถึง 18 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 2013) มีคณะกรรมการจำนวน 15 คน ดังนี้

ตารางที่ 4.1 รายชื่อคณะกรรมการพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละ

ลำดับที่	ชื่อ	สัญชาติ	ตำแหน่ง
1	นายมาทู่	กะเหรี่ยง	ประธานคณะกรรมการ
2	นายชอตาเกอ	กะเหรี่ยง	รองประธานคณะกรรมการ
3	นายชอโซอูหม่อง	กะเหรี่ยง	เลขานุการ 1
4	นายชอโฮเนส	กะเหรี่ยง	เลขานุการ 2
5	นายแอ้เกลอ	กะเหรี่ยง	เลขานุการ 3
6	นายชอบือเก	กะเหรี่ยง	หัวหน้าสำนักงาน

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อ	สัญชาติ	ตำแหน่ง
7	นายชอจิลเบิร์ต	กะเหรี่ยง	หัวหน้าด้านกฎหมาย 1
8	นางเคเคโพ	กะเหรี่ยง	หัวหน้าด้านกฎหมาย 2
9	นายชอได้เก้	กะเหรี่ยง	หัวหน้าฝ่ายเสบียงอาหาร 1
10	นายชอดานเตโน	กะเหรี่ยง	หัวหน้าฝ่ายเสบียงอาหาร 2
11	นางเทเท	กะเหรี่ยง	เหรียญก
12	นายชอเซพาทุ	กะเหรี่ยง	หัวหน้าฝ่ายการศึกษา
13	นางแซพอ	กะเหรี่ยง	หัวหน้าฝ่ายสาธารณสุข
14	นายชอามือ	กะเหรี่ยง	หัวหน้าฝ่ายรักษาความปลอดภัย 1
15	นายวอโซไท่	กะเหรี่ยง	หัวหน้าฝ่ายรักษาความปลอดภัย 2

(เอกสารประกอบการบรรยายสรุป พื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละ , 2554)

นอกจากนี้ ภายในพื้นที่พักพิงชั่วคราวผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบบ้านแม่หละได้จัดระเบียบการปกครองออกเป็น 3 โซน คือ โซน A โซน B และ โซน C แต่ละโซนมีการปกครองย่อยในระดับหมู่บ้านลงไป ซึ่งในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละมีจำนวนหมู่บ้านทั้งสิ้น 22 หมู่บ้าน โซน A จำนวน 5 หมู่บ้าน โซน B จำนวน 8 หมู่บ้าน และโซน C จำนวน 9 หมู่บ้าน โดยจัดให้มีการเลือกตั้งคณะกรรมการโซนและผู้ใหญ่บ้านขึ้น โดยคณะกรรมการโซน และตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านมีวาระการทำงาน 3 ปี เช่นเดียวกับคณะกรรมการพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละ ที่คัดเลือกจากชาวกะเหรี่ยงผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบ (คณะกรรมการโซนชุดปัจจุบันมีวาระตั้งแต่ 1 พฤษภาคม ค.ศ. 2010 ถึง 30 เมษายน ค.ศ. 2013 และผู้ใหญ่บ้านชุดปัจจุบันมีวาระตั้งแต่ 15 พฤษภาคม ค.ศ. 2010 ถึง 14 พฤษภาคม ค.ศ. 2013) ซึ่งรูปแบบในการปกครองได้ดำเนินการตามระเบียบกฎหมายการปกครองท้องที่ ของกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการปกครองตำบลและหมู่บ้าน โดยเปรียบเทียบลักษณะของการปกครองโซนที่พักอาศัยเป็นตำบลหนึ่ง แต่ในการปกครองภายในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละนั้น ไม่มีการกำหนดตำแหน่งกำนันมาควบคุมการปกครองในแต่ละโซน เนื่องจากลักษณะทางภูมิประเทศที่กว้างขวาง ภูเขา และป่าไม้ แต่ละหมู่บ้านและครัวเรือนของผู้หลบหนีภัยมีการตั้งถิ่นที่อาศัยอย่างกระจัดกระจาย ทำให้การปกครองเป็นไปอย่างไม่ทั่วถึง คงไว้แต่รูปแบบคณะกรรมการโซนที่ประสานงานระหว่างคณะกรรมการพื้นที่พักพิงชั่วคราวกับผู้ใหญ่บ้านโดยตรงเท่านั้น (ฉลองชัย อร่ามรุ่งโรจน์ , สัมภาษณ์)

ตารางที่ 4.2 ตัวอย่างรูปแบบคณะกรรมการพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละ โซน A

ลำดับที่	ชื่อ	สัญชาติ	ตำแหน่ง
1	นายอาไข่	กะเหรี่ยง	หัวหน้าคณะกรรมการโซน A
2	นายมอหม่อง	กะเหรี่ยง	เลขานุการ
3	นายซีแอ้โพ	กะเหรี่ยง	คณะกรรมการฝ่ายสุขภาพ
4	นายเซนวิน	กะเหรี่ยง	คณะกรรมการฝ่ายรักษาความปลอดภัย
5	นายทุนหม่อง	กะเหรี่ยง	คณะกรรมการฝ่ายกฎหมาย
6	นายเกบลิ้ม	กะเหรี่ยง	คณะกรรมการฝ่ายเสบียงอาหาร
7	นายกริล	กะเหรี่ยง	คณะกรรมการฝ่ายการศึกษา

(เอกสารประกอบการบรรยายสรุป พื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละ , 2554)

ตารางที่ 4.3 ตัวอย่างรูปแบบคณะกรรมการหมู่บ้านพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละ โซน A1

ลำดับที่	ชื่อ	สัญชาติ	ตำแหน่ง
1	นายชิดห่วง	กะเหรี่ยง	ผู้ใหญ่บ้าน โซน A1
2	นายเคะโพโท	กะเหรี่ยง	เลขานุการ
3	นางมีทุ	กะเหรี่ยง	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
4	นายหม่องซอ	กะเหรี่ยง	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
5	นางน่อเซ่เล่	กะเหรี่ยง	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

(เอกสารประกอบการบรรยายสรุป พื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละ , 2554)

ด้านงานรักษาความปลอดภัยในพื้นที่ สำนักงานพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละได้จัดกำลังเจ้าหน้าที่จากกองอาสารักษาดินแดน(อส.)จำนวน 63 นาย แบ่งเป็นการเฝ้าจุดตรวจรอบนอกตามถนนเส้นทางแม่สอค-แม่สะเรียงจำนวน 13 จุดตรวจ และชุดเฝ้าระวังเหตุภายในพื้นที่พักพิงชั่วคราวร่วมกับชุดรักษาความปลอดภัยของคณะกรรมการพื้นที่พักพิงชั่วคราวจำนวน 25 คน และมีชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน(ชรบ.)ร่วมดำเนินการตรวจความเรียบร้อยภายในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละในเวลากลางวันและเวลากลางคืน โดยผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันในการปฏิบัติหน้าที่ เมื่อพบหรือทราบการกระทำความผิดในพื้นที่ ทางสำนักงานได้กำหนดมาตรการคือ คดีความไม่ร้ายแรง เช่น การทะเลาะวิวาท การลักเล็กขโมยน้อย เป็นต้น จะใช้หลักการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ประนีประนอมระหว่างกัน แต่หากเป็นคดีความที่ร้ายแรง เช่น การปล้นทรัพย์ คดีข่มขืน คดียาเสพติด เป็นต้น จะดำเนินการจับกุมและควบคุมตัวส่งดำเนินคดีที่สถานีตำรวจภูธรท่าสองยาง

โดยคำสั่งของปลัดอำเภอ ทำหน้าที่หัวหน้าพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละ ด้านช่วงเวลาของการเข้ามาดำเนินการของหน่วยงาน UNHCR รวมถึงองค์กรเอกชนอื่นๆภายในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละ ทางสำนักงานได้กำหนดระเบียบระยะเวลาตั้งแต่ 06.00 น – 16.00 น. โดยไม่อนุญาตให้หน่วยงานภายนอกเข้าไปดำเนินการในพื้นที่พักพิงชั่วคราวแบบถาวร หรือค้างคืน

ด้านปัญหาการดำเนินนโยบายของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ภายในพื้นที่พักพิงชั่วคราวผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบบ้านแม่หละในปัจจุบันนั้น หัวหน้าพื้นที่พักพิงชั่วคราวได้อธิบายถึงสภาพปัญหา สาเหตุ รวมถึงแนวทางการแก้ไขไว้ ดังนี้

ตารางที่ 4.4 แสดงสภาพปัญหาภายในพื้นที่ที่פקกิงชั่วคราวผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบบ้านแม่หละ จากการค้าดำเนินนโยบายของกระทรวงมหาดไทย

ภารกิจ	ปัญหา	สาเหตุ	แนวทางแก้ไข
1. การประสานงาน และการอำนวยความสะดวกกับหน่วยงานภายนอก	ไม่มีความชัดเจนในเชิงภารกิจร่วมกัน เพราะสำนักงานพื้นที่פקกิงและหน่วยงานภายนอก มีวัตถุประสงค์เดียวกันคือ การช่วยเหลือผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบ	-	-
	การจัดสรรเสบียงอาหาร วัตถุดิบ จากองค์กร TBBC ต่อผู้หลบหนีภัยมีไม่เพียงพอต่อความต้องการ	- การเพิ่มจำนวนประชากรของผู้หลบหนีภัยในพื้นที่פקกิงชั่วคราวทั้งจากการเกิด และการลักลอบเข้ามาอยู่อาศัยในพื้นที่ - TBBC เป็นหน่วยงานเอกชนที่จัดสวัสดิการด้านเสบียงอาหารให้กับผู้หลบหนีภัย ที่ได้รับการสนับสนุนทุนบริจาคจากแหล่งทุนอื่นประกอบ	ปรับปรุงระบบการจัดสรร ปริมาณการแจกจ่ายเสบียงอาหารให้กับผู้หลบหนีภัยในพื้นที่จากเดิม เช่น ผู้ใหญ่ได้ข้าวสารจำนวน 15 กก. เป็น 13 กก.(ปริมาณการแจกจ่าย/คน/เดือน)

(คลองชัย อร์มรุ่งโรจน์ , สัมภาษณ์)

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ภารกิจ	ปัญหา	สาเหตุ	แนวทางแก้ไข
2. การจัดทำทะเบียนและการสงเคราะห์	การลักลอบเข้ามาอยู่อาศัยในพื้นที่ ทำให้ข้อมูลจำนวนประชากรผู้หลบหนีภัยในพื้นที่พักพิงชั่วคราวไม่มีความชัดเจน	การสวมสิทธิเป็นผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบต่อการเดินทางไปตั้งถิ่นฐานยังประเทศที่สาม รวมถึงการลักลอบเข้าเมืองอย่างผิดกฎหมาย	- ประสานความร่วมมือกับองค์กร UNHCR ในการดำเนินงานเรื่องทะเบียนข้อมูลผู้หลบหนีภัยในพื้นที่ร่วมกับคณะกรรมการระดับอำเภอต่อการกำหนดสถานะ และการคัดกรองผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบเข้ามาอยู่ในพื้นที่พักพิง และร่วมกันปรับปรุงระบบฐานข้อมูลทะเบียนบุคคลให้ทันสมัย ยากต่อการสวมสิทธิ - มอบหมายให้สมาชิกกองอาสารักษาดินแดนควบคุม และตรวจสอบบัตรประจำตัวผู้หลบหนีภัยกับตัวบุคคล หากไม่ถูกต้องให้ส่งดำเนินคดีตามกฎหมายที่สภ.ทำสองยาง

(คล่องชัย อร่ามรุ่งโรจน์ , สัมภาษณ์)

ภารกิจ	ปัญหา	สาเหตุ	แนวทางแก้ไข
3. การจัดระเบียบ ดูแล รักษาความสงบเรียบร้อยภายในพื้นที่พักพิงชั่วคราว	การคัดลอกออกพื้นที่พักพิงชั่วคราว	- ความต้องการหารายได้ของผู้หลบหนีภัยใน - ความต้องการแรงงานต่างด้าวราคาถูกของกลุ่มนายทุนชาวไทย	ให้ความรู้ความเข้าใจต่อผู้หลบหนีภัยในพื้นที่พักพิงชั่วคราวเรื่องกฎหมายของไทยต่อสถานะบุคคลภายในพื้นที่และสถานะผู้หลบหนีเข้าเมืองในกรณีที่ยกนอกพื้นที่พักพิงชั่วคราว
	ยาเสพติด	- พื้นที่พักพิงชั่วคราวเป็นพื้นที่กว้างใหญ่ ประกอบกับมีจำนวนประชากรมาก ทำให้การตรวจสอบไม่ทั่วถึง - มีการลักลอบนำเข้ามาจากภายนอกเพื่อการเสพและการค้าภายในพื้นที่พักพิงชั่วคราว	- ให้ความรู้เกี่ยวกับโทษ และกฎหมายการปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาลไทยต่อผู้หลบหนีภัย - การเพิ่มความเข้มงวดตรวจและการเข้าตรวจค้นผู้ต้องสงสัย หากพบกระทำความผิด จะส่งดำเนินคดีที่สภ.ท่าสองยางทันที

(ผอ.ศูนย์ อำนวย รุ่งโรจน์ , สัมภาษณ์)

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ภารกิจ	ปัญหา	สาเหตุ	แนวทางแก้ไข
3. การจัดระเบียบ ดูแล รักษาความสงบเรียบร้อยภายในพื้นที่ที่พักพิงชั่วคราว (ต่อ)	ปัญหาขยะ	- ประชากรในพื้นที่ที่พักพิงชั่วคราวมีจำนวนมาก - ผู้หลบหนีภัยไม่มีความรู้ในเรื่องการกำจัดขยะที่ถูกต้อง	- รมรณรงค์ให้ผู้หลบหนีภัยรักษาความสะอาด ทิ้งขยะในภาชนะที่จัดไว้ เช่น หลักร 5 ส. - ประสานงานองค์กร COERR ในเรื่องการประชาสัมพันธ์การกำจัดขยะโดยใช้ระบบสังคม รวมถึงตรวจสอบและมอบรางวัลให้ครัวเรือนที่รักษาความสะอาดเป็นประจำทุกเดือน
	ปัญหาความสัมพันธ์กับราษฎรชาวไทย	- ราษฎรที่อาศัยใกล้เคียงพื้นที่ที่พักพิงชั่วคราวมองว่าส่วนราชการให้ความสำคัญและช่วยเหลือต่อผู้หลบหนีภัยเป็นอย่างมาก	- ประสานงานกับหน่วยงานภายนอกในการให้ความช่วยเหลือราษฎรร่วมกับผู้หลบหนีภัย เช่น องค์กร Solidarites จัดทำแหล่งน้ำเพื่อใช้ในฤดูแล้ง ให้เพียงพอทั้งภายในพื้นที่ที่พักพิง และครัวเรือนของราษฎรไทย

(ผดองชัย อร่ามรุ่งโรจน์ , สัมภาษณ์)

4.1.4 บทบาทของสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ ประจำพื้นที่แม่สอด ต่อการดำเนินนโยบายการให้ความช่วยเหลือชาวกะเหรี่ยงผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบ ในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้าน แม่หละ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก

หลักการสากลต่อการดำเนินนโยบายของสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ มี 3 ด้าน ได้แก่

1. นโยบายการส่งผู้ลี้ภัยเดินทางไปประเทศที่สาม
2. นโยบายการผสมกลมกลืนทางสังคมระหว่างผู้ลี้ภัยกับประเทศที่ให้การลี้ภัย
3. นโยบายการส่งกลับภูมิลำเนาของผู้ลี้ภัย

เนื่องจากรัฐบาลไทยไม่ได้ลงนามอนุสัญญาเจนีวา ว่าด้วยเรื่องสถานภาพผู้ลี้ภัย ค.ศ. 1951 และค.ศ. 1967 โดยรัฐบาลไทยมีแนวทางการดำเนินงานหลักคือ การให้สถานะเป็นผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบ การผ่อนผันให้อยู่อาศัยในประเทศไทยเป็นการชั่วคราว เมื่อเหตุการณ์ในประเทศพม่ามีความสงบ และปลอดภัย จะต้องดำเนินการส่งผู้หลบหนีภัยกลับภูมิลำเนาโดยทันที และให้มีการจัดพื้นที่พักพิงชั่วคราวขึ้นในจังหวัดตามแนวชายแดนไทย-พม่า ได้แก่แม่ฮ่องสอน ตาก กาญจนบุรี และราชบุรี โดยจัดให้ผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบอยู่อาศัยภายในพื้นที่ที่จัดตั้งขึ้นเท่านั้น โดยมีกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย และสำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการ ส่วนด้านความช่วยเหลือผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบนั้น รัฐบาลได้ขอความร่วมมือจากองค์กรภายนอก ได้แก่ UNHCR รวมถึงองค์กรเอกชนการกุศล(NGOs) เข้ามาดำเนินการให้ความช่วยเหลือต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบในพื้นที่พักพิงชั่วคราว และร่วมมือในการดำเนินการส่งผู้หลบหนีภัยไปตั้งถิ่นฐานยังประเทศที่ 3 ภายใต้วินัยแห่งความสมัครใจ และความปลอดภัย ในขณะที่ประเทศที่รับรองอนุสัญญาว่าด้วยผู้ลี้ภัยจะส่งผลให้การดำเนินนโยบายของ UNHCR มีความชัดเจนมากขึ้นนั่นคือ การมีสิทธิต่อการดูแลคุ้มครองความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การให้ผู้ลี้ภัยได้รับสิทธิทางสังคมเท่าเทียมกับพลเมืองในประเทศที่มาขอลี้ภัย เช่น การศึกษา การเดินทาง การงานอาชีพ เป็นต้น ซึ่งการกำหนดสถานภาพของผู้ลี้ภัยตามมติของสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาตินั้น แบ่งได้ 5 ประเภทได้แก่

1. ผู้ลี้ภัยทางการเมือง
2. ผู้ลี้ภัยจากการสู้รบ
3. ผู้ลี้ภัยจากความแตกต่างทางเชื้อชาติและศาสนา
4. ผู้ลี้ภัยจากความแปลกแยกทางสังคม (กลุ่มสังคมเฉพาะ)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น เป็นผลทำให้การดำเนินนโยบายการให้ความช่วยเหลือชาวกะเหรี่ยงผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละของสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้

ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ ประจำพื้นที่แม่สอดถูกจำกัดในส่วนการดำเนินนโยบายด้านงานทะเบียนผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบร่วมกับสำนักงานพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละ การดำเนินการส่งผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบเดินทางไปยังถิ่นฐานยังประเทศที่สาม ภายใต้ความสมัครใจ และความปลอดภัย ตามการกำหนดนโยบายของกระทรวงมหาดไทยและ สภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) นอกจากนี้สำนักงานได้มีนโยบายการช่วยเหลือด้านงบประมาณต่อสำนักงานพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละ และองค์กรเอกชนภายนอก (NGOs) ที่เข้ามาดำเนินการในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละด้วย

ภารกิจตามที่ได้ดำเนินการตามนโยบายของสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ ประจำพื้นที่แม่สอด ต่อความช่วยเหลือชาวกะเหรี่ยงผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละ มี 3 ส่วน ดังนี้ (กุล ทองลัม , สัมภาษณ์)

1. งานทะเบียนผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบ

ภารกิจในส่วนนี้ได้ดำเนินการร่วมกับสำนักงานพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละ ในการปรับปรุงระบบฐานข้อมูลให้มีความทันสมัยมากขึ้น โดยการใช้ระบบข้อมูลคอมพิวเตอร์ การสแกนลายนิ้วมือ ภาพถ่ายดิจิทัล เป็นต้น รวมถึงการดำเนินการด้านข้อมูลทะเบียนบุคคลให้เป็นปัจจุบัน(UPDATE) ซึ่งดำเนินการร่วมกับพื้นที่พักพิงชั่วคราวทุกเดือน เพื่อวัตถุประสงค์ให้ข้อมูลบุคคลของผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบมีความถูกต้อง ชัดเจน ป้องกันการสวมสิทธิเป็นผู้หลบหนีภัยจากบุคคลภายนอกที่ลักลอบเข้ามาในพื้นที่ และเป็นฐานข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานรัฐบาลที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดนโยบายส่งกลับภูมิลำเนา รวมถึงการส่งไปตั้งถิ่นฐานยังประเทศที่สามต่อไป

นอกจากนี้กระทรวงมหาดไทย ได้มีแนวทางการดำเนินนโยบายร่วมกับสำนักงาน UNHCR โดยให้เข้ามามีส่วนร่วมในคณะกรรมการการระดับอำเภอต่อการกำหนดสถานะผู้หลบหนีภัย และคัดกรองผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบเข้ามาในพื้นที่พักพิงชั่วคราว ในบทบาทของการสัมภาษณ์ข้อมูลบุคคลเป็นการเฉพาะ เพื่อให้ได้บุคคลที่มีสถานะเป็นผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบตามหลักการสากลของ UNHCR อย่างเป็นจริง เนื่องจากมีการตรวจพบว่า บุคคลหลายคนไม่ได้มีสถานะเป็นผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบ แต่เป็นแรงงานต่างด้าวที่สวมสิทธิเป็นผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบเพื่อเดินทางไปประเทศที่สามอย่างผิดกฎหมาย (กุล ทองลัม , สัมภาษณ์)

2. การดำเนินการส่งผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบเดินทางไปประเทศที่สาม

ภารกิจในส่วนนี้เป็นภารกิจหลักของสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ ประจำพื้นที่แม่สอด เนื่องจากสถานการณ์ตามแนวชายแดนไทย-พม่า ยังไม่มีความสงบ ซึ่งดำเนินการมาตั้งแต่ปี ค.ศ.2005 โดยองค์กร UNHCR เป็นผู้ริเริ่มการขึ้นทะเบียนสำหรับผู้สมัครใจ ภายในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละ และส่งข้อมูลของผู้หนีภัยจากการสู้รบเหล่านั้นไปยังประเทศที่สาม ซึ่งมี 11 ประเทศที่รับผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบเข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศของตน ได้แก่ สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย นอร์เว สหราชอาณาจักร นิวซีแลนด์ แคนาดา เนเธอร์แลนด์ สวีเดน ญี่ปุ่น ฟินแลนด์ และเบลเยียม (85 % ของผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละมีความต้องการเดินทางไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา)

การดำเนินงานในปี ค.ศ. 2009 มีผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละได้ลงทะเบียนกับ UNHCR จำนวน 30,219 คน ซึ่งมีจำนวน 60 % ของประชากรในพื้นที่พักพิงทั้งหมด และในจำนวนนี้ได้ยื่นคำร้องขอไปประเทศที่สามผ่าน UNHCR จำนวน 19,372 คน ได้รับการพิจารณาไปประเทศที่สามจำนวน 17,520 คน และได้เดินทางออกจากประเทศไทยเพื่อไปตั้งถิ่นฐานยังประเทศที่สามเรียบร้อยแล้ว (เอกสารประกอบการบรรยายสรุป พื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละ , 2554)

ตารางที่ 4.5 แสดงจำนวนผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละที่เดินทางไปยังประเทศที่สาม ตั้งแต่เดือนมกราคม ค.ศ. 2006 ถึงเดือนตุลาคม ค.ศ. 2011

ลำดับที่	ประเทศ	จำนวน (คน)
1	สหรัฐอเมริกา	20,560
2	ออสเตรเลีย	2,383
3	นอร์เว	154
4	สหราชอาณาจักร	73
5	นิวซีแลนด์	105
6	แคนาดา	82
7	เนเธอร์แลนด์	33
8	สวีเดน	46
9	ญี่ปุ่น	45
10	ฟินแลนด์	1
11	เบลเยียม	1
รวม		23,483

3. การสนับสนุนงบประมาณ

ภารกิจในส่วนนี้ สำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ ประจำพื้นที่แม่สอด ได้สนับสนุนงบประมาณเพื่อช่วยเหลือผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบ โดยการสนับสนุนงบประมาณต่อสำนักงานพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละ เป็นค่าโทรศัพท์จำนวน 6,000 บาทต่อปี ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงจำนวน 7,200 บาทต่อปี และค่าเครื่องใช้สำนักงานจำนวน 10,000 บาทต่อปี

นอกจากนี้ยังมีการสนับสนุนงบประมาณต่อองค์กรเอกชน เพื่อการจัดกิจกรรมภายในพื้นที่พักพิงชั่วคราว เช่น การรณรงค์เรื่องปัญหาสุขภาพจิต โรคเอดส์ ความรุนแรงทางเพศ การคุมกำเนิด การศึกษา เป็นต้น รวมถึงการส่งเจ้าหน้าที่ลงพื้นที่เพื่อให้คำแนะนำ คำปรึกษาแก่ผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบ ซึ่งทางสำนักงานถือปฏิบัติเป็นประจำทุกสัปดาห์

ด้านปัญหาการดำเนินนโยบายของข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ ประจำพื้นที่แม่สอด ภายในพื้นที่พักพิงชั่วคราวผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบบ้านแม่หละในปัจจุบันนั้น ผู้ช่วยเจ้าหน้าที่ประสานงานภาคสนาม ได้อธิบายถึงการดำเนินตามภารกิจทั้ง 3 ด้านได้แก่ งานทะเบียนผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบ การดำเนินการส่งผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบไปประเทศที่สาม และการสนับสนุนงบประมาณ พบว่าไม่มีปัญหาในการดำเนินงานตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย รวมถึงไม่มีความขัดแย้งด้านความร่วมมือในการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานราชการในพื้นที่ โดยเจ้าหน้าที่สำนักงานพักพิงชั่วคราวให้ความร่วมมือสำนักงาน UNHCR และองค์กรเอกชนอื่นๆเป็นอย่างดี ในขณะที่ประเด็นปัญหาในการดำเนินงานที่สำนักงาน UNHCR ประจำพื้นที่แม่สอดได้จากการสังเกต และพูดคุยกับผู้หลบหนีภัยในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละ ส่วนใหญ่เป็นปัญหาที่เกิดจากสังคมของผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบเอง ปัญหาที่สำคัญมีดังนี้

ตารางที่ 4.6 แสดงสภาพปัญหาภายในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละ จากข้อมูลการสังเกตการณ์
ของสำนักงาน UNHCR ประจำพื้นที่แม่สอด

ปัญหา	สาเหตุ	แนวทางแก้ไข
1. ความหนาแน่นของประชากรในพื้นที่พักพิงชั่วคราว	- พื้นที่ที่มีจำกัด และไม่สามารถขยายพื้นที่ได้เนื่องจากกระทบต่อครัวเรือนของชาวบ้านคนไทย - ความเชื่อทางสังคมที่ไม่ต้องการคุมกำเนิด	- ให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการคุมกำเนิดแก่สตรี โดยการประสานงานจากหน่วยงานสมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย
2. การไม่เคารพกฎหมายไทยก่อให้เกิดปัญหา - การลักลอบออกนอกพื้นที่พักพิงชั่วคราวเพื่อรับจ้างแรงงาน - การตั้งศาลเตี้ยตัดสินคดีความในกลุ่มผู้หลบหนีภัย	- ไม่มีความรู้ในเรื่องกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายของไทย - ความต้องการทำงานภายนอกพื้นที่พักพิงของผู้หลบหนีภัย	- สนับสนุนเงินทุนแก่องค์กร IRC ในการให้ความช่วยเหลือการอบรม ให้ความรู้ด้านกฎหมายแก่ผู้หลบหนีภัย - สนับสนุนเงินทุนในการฝึกอาชีพให้กับผู้หลบหนีภัยเพื่อมีอาชีพติดตัวไปยังประเทศที่สาม

(กุล ทองลิ้ม , สัมภาษณ์)

ส่วนความคาดหวังต่อการดำเนินนโยบายการให้ความช่วยเหลือชาวกะเหรี่ยงผู้พลหนีภัยจากการสู้รบในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละของสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ ประจำพื้นที่แม่สอดนั้น ผู้ช่วยเจ้าหน้าที่ประสานงานภาคสนาม อธิบายว่า การดำเนินการของหน่วยงาน UNHCR ในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละ ถือว่าประสบความสำเร็จในระดับหนึ่งตามหลักการของ UNHCR ในส่วนของการดำเนินการส่งผู้พลหนีภัยไปตั้งถิ่นฐานยังประเทศที่สาม ภายใต้วินัยแห่งความสมัครใจ และความปลอดภัย การได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีกับหน่วยงานราชการในพื้นที่ คือสำนักงานพื้นที่พักพิงชั่วคราวผู้พลหนีภัยจากการสู้รบบ้านแม่หละ สังกัดกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ถือเป็นการแบ่งเบาภาระหน้าที่ของรัฐบาลไทยได้เป็นอย่างมาก รวมถึงการสนับสนุนด้านงบประมาณแก่หน่วยงานเอกชนต่างๆ ที่ได้เข้ามาช่วยเหลือเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่ผู้พลหนีภัยครอบคลุมด้านต่างๆ เช่น การศึกษา การสาธารณสุข การฝึกการทำงานอาชีพ เป็นต้น

ผู้ช่วยเจ้าหน้าที่ประสานงานภาคสนาม ประจำพื้นที่แม่สอดกล่าวต่ออีกว่า การวัดผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานของ UNHCR ที่ดีที่สุดคือ การมุ่งหวังให้ชาวกะเหรี่ยงผู้พลหนีภัยจากการสู้รบในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละ ได้เดินทางกลับภูมิลำเนาเดิมของตนมากกว่าหลักการการดำเนินส่งผู้พลหนีภัยไปประเทศที่สาม และการผสมกลมกลืนทางสังคมร่วมกับประเทศไทย โดยมองในหลักทางจิตวิทยาว่า มนุษย์มีความต้องการที่จะอยู่อาศัย การดำรงชีวิตภายใต้สังคม และวัฒนธรรมที่ตนเองมีความสัมพันธ์มากที่สุด รวมทั้งระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละมาตั้งแต่ปีค.ศ. 1984 ถือว่านานเกินไป ซึ่งการดำเนินการส่งกลับภูมิลำเนานั้น ต้องพิจารณาสถานการณ์ในประเทศพม่าเป็นตัวกำหนดที่สำคัญว่า รัฐบาลชุดใหม่ของพม่ามีแนวทางการดำเนินนโยบายต่อชนกลุ่มน้อยตามแนวชายแดนไทย-พม่าเป็นในทิศทางที่ดีต่อผู้พลหนีภัยหรือไม่ หรือการประจวบเหมาะอย่างสันติร่วมกัน ถ้าการดำเนินนโยบายของรัฐบาลพม่าต่อชนกลุ่มน้อยเป็นไปในด้านการเจรจาแบบสันติ มีการเจรจาหยุดยิงระหว่างกัน หน่วยงาน UNHCR ยังมีความมุ่งหวังต่อในเรื่องการประจวบเหมาะในกรอบความร่วมมือร่วมกันระหว่างรัฐบาลไทยและรัฐบาลพม่าในการรองรับนโยบายส่งกลับภูมิลำเนาของผู้พลหนีภัยจากการสู้รบตามแนวชายแดน ซึ่ง UNHCR คาดหวังในเรื่องการที่รัฐบาลพม่าต้องยอมรับสถานะภาพของผู้พลหนีภัยจากการสู้รบเป็นพลเมืองของประเทศพม่าก่อนเป็นลำดับแรก และเมื่อมีการส่งผู้พลหนีภัยจากการสู้รบกลับประเทศพม่าแล้วต้องอยู่ภายใต้หลักความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินด้วย (กุล ทองลิ้ม , สัมภาษณ์)

ตอนที่ 3 ผลกระทบจากการดำเนินนโยบายการให้ความช่วยเหลือชาวกะเหรี่ยงผู้พลหนีภัยจากการสู้รบของสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติในตำบลแม่หละ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาบทบาทหน้าที่ของสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ ประจำพื้นที่แม่สอด ต่อการช่วยเหลือชาวกะเหรี่ยงผู้พลหนีภัยจากการสู้รบที่พักอาศัยอยู่ในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก ในรูปของการกำหนดนโยบาย การนำนโยบายไปปฏิบัติ รวมถึงศึกษาความร่วมมือกับหน่วยงานราชการในพื้นที่ เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาถึงปัญหา ความคาดหวัง ความพึงพอใจ และความคิดเห็นของชาวกะเหรี่ยงผู้พลหนีภัยจากการสู้รบในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละ ต่อการดำเนินงานนโยบายการให้ความช่วยเหลือดังกล่าว

ในประเด็นการศึกษานี้ ผู้วิจัยแบ่งแยกประเด็นศึกษาออกเป็น 2 ส่วนคือ

1. การศึกษาถึงผลกระทบของชาวกะเหรี่ยงผู้พลหนีภัยจากการสู้รบในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้าน แม่หละ เพื่อให้ทราบถึงผลกระทบในรูปของปัญหา และความคาดหวังต่อการแก้ไขปัญหาในภาพรวมที่เกิดขึ้นภายในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละมากที่สุดเรียง 5 อันดับ
2. การศึกษาถึงความคาดหวังของชาวกะเหรี่ยงผู้พลหนีภัยจากการสู้รบต่อการดำเนินงานของสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ ประจำพื้นที่แม่สอด ภายใต้หลักการการส่งกลับ ภูมิคุ้มกัน การผสมกลมกลืนทางสังคม และการส่งไปตั้งถิ่นฐานยังประเทศที่สาม

การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ คือ ตัวแทนชาวกะเหรี่ยงที่มีสถานะเป็นผู้พลหนีภัยจากการสู้รบในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละ โดยคัดเลือกจากคณะกรรมการพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละจำนวน 5 ท่าน ดังนี้

ตารางที่ 4.7 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ที่	ชื่อ-นามสกุล	อายุ (ปี)	สัญชาติ	ศาสนา	ตำแหน่งในคณะกรรมการ พื้นที่พักพิงฯ	ระยะเวลาที่อยู่ อาศัยในพื้นที่ พักพิงฯ (ปี)
1	นางเคเคโพ	40	กะเหรี่ยง	คริสต์	หัวหน้าด้านกฎหมาย 2	27
2	นายแอ้เกลอ	43	กะเหรี่ยง	คริสต์	เลขานุการ 3	27
3	นายชอตาเกอ	48	กะเหรี่ยง	คริสต์	รองประธาน	27
4	นายมาทุทุ	60	กะเหรี่ยง	พุทธ	ประธาน	27
5	นายชอจินเบิร์ท	65	กะเหรี่ยง	คริสต์	หัวหน้าด้านกฎหมาย 1	27

4.1.5. ตารางที่ 4.8 แสดงสภาพปัญหา และความคาดหวังต่อการแก้ไขปัญหของผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบภายในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละ

ปัญหา	สาเหตุ	ความคาดหวังต่อการแก้ไขปัญหา
1. ปัญหาการเพิ่มจำนวนของประชากร	การลักลอบเข้ามาอยู่อาศัยของชาวพม่า ภายนอกพื้นที่โดยที่ไม่ได้รับสถานะเป็นผู้ หลบหนีภัยจากการสู้รบ	- ต้องการให้สำนักงานพื้นที่พักพิงชั่วคราวจัดเจ้าหน้าที่อาสา รักษาดินแดน(อส.)ควบคุมและตรวจสอบบุคคลในพื้นที่ร่วมกับ ตัวแทนชาวบ้าน - ต้องการให้หน่วยงาน UNHCR และสำนักงานพื้นที่พักพิง ชั่วคราวมีระบบทะเบียนบุคคลที่มีความแน่นอนชัดเจน
2. ปัญหาการจัดสรรเสบียงอาหารที่ไม่ เพียงพอกับความต้องการ	การเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรในพื้นที่ ทำ ให้ต้องลดปริมาณการแจกจ่ายเสบียงอาหาร ตามสัดส่วน	ต้องการให้หน่วยงาน TBBC ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักด้านการ จัดการเสบียงอาหารหาแนวทางแก้ไขเพื่อการจัดสรรให้เป็นอย่าง ทั่วถึง
3. ปัญหาที่อยู่อาศัยอย่างแออัด	การเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรในพื้นที่ ประกอบกับการไม่สามารถขยายพื้นที่ที่อยู่ อาศัยออกไปได้เนื่องจากอยู่ติดกับชุมชนของ ชาวบ้านคนไทย	ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการจัดการกับจำนวนประชากร ในพื้นที่พักพิงชั่วคราวให้มีความเหมาะสมกับขนาดพื้นที่ เช่น การลงโทษกับครัวเรือนที่รับบุคคลภายนอกมาอยู่อาศัย หรือการ ดำเนินการส่งไปตั้งถิ่นฐานยังประเทศที่สาม เป็นต้น

(ตัวแทนชาวกะเหรี่ยง , ลัมภาษาณ์)

4.1.5. ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

ปัญหา	สาเหตุ	ความคาดหวังต่อการแก้ไข้ปัญหา
4. ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรครู	การลดลงของงบประมาณในส่วนของการจ้างสอนจากเดิมได้รับ 500 บาทต่อเดือน แต่ในปัจจุบันได้รับ 300 บาทต่อเดือน ทำให้มีแรงจูงใจต่อการสมัครเข้ามาเป็นครูในพื้นที่พักพิงชั่วคราวน้อยมาก	ต้องการให้สำนักงานพื้นที่พักพิงชั่วคราวตั้งงบประมาณในส่วนของการจ้างให้เพิ่มขึ้นจากที่เป็นอยู่ รวมถึงต้องการให้หน่วยงาน UNHCR สนับสนุนงบประมาณด้านการศึกษาในทางหนึ่งด้วย
5. ปัญหาเยาวชน - การทะเลาะวิวาท - ยาเสพติด	- การควบคุมดูแลของสำนักงานพื้นที่พักพิงและคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นไปอย่างไม่ทั่วถึง เพราะมีจำนวนประชากรมาก และพื้นที่พักพิงชั่วคราวมีบริเวณกว้างขวาง - การไม่มีงานทำของเยาวชน - การไม่ได้รับการศึกษาของเยาวชน	- ต้องการให้มีการส่งเสริมการฝึกการทำงานอาชีพให้กับกลุ่มเยาวชนในพื้นที่พักพิงชั่วคราว เพื่อสามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตที่ดีได้ - ต้องการให้มีการเข้มงวดควบคุมมากขึ้นในเรื่องปัญหาเสพยาเสพติด โดยเฉพาะการนำเข้ามาจากภายนอกพื้นที่พักพิงชั่วคราว

(ตัวแทนชาวกะเหรี่ยง , สัมภาษณ์)

4.1.6. ตารางที่ 4.9 แสดงความคาดหวังของผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบต่อหลักนโยบายของสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ ประจำพื้นที่เมสออด

นโยบาย	ความคาดหวัง
1. นโยบายการส่งกลับภูมิลำเนา	ผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบในพื้นที่ที่พิกังซึ่งควรวบ้านแม่หละมีความต้องการที่จะเดินทางกลับถิ่นฐานเดิมของตนอยู่ตลอดเวลา นับตั้งแต่อพยพหนีภัยเข้ามาอยู่อาศัยในพื้นที่พิกัง หากแต่สถานการณ์ชายแดนยังไม่มีความสงบ และปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนของรัฐบาลทหารพม่า โดยคาดหวังให้รัฐบาลพลเรือนพม่ามีการเจรจาอย่างสันติกับกองกำลังชนกลุ่มน้อยให้เกิดขึ้นอย่างแท้จริงเป็นลำดับแรก พร้อมกับการพัฒนาระบบการเมืองให้เป็นประชาธิปไตย ยอมรับชาวกะเหรี่ยงผู้หลบหนีภัยเป็นพลเมืองของประเทศพม่า และรับประกันความปลอดภัยในการอยู่อาศัยในภูมิลำเนาของตน และท้ายสุดคือความร่วมมือระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลพม่าการดำเนินนโยบายส่งกลับภูมิลำเนา โดยมีองค์กร UNHCR เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการภายใต้หลักความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

(ตัวแทนชาวกะเหรี่ยง , สัมภาษณ์)

4.1.6. ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

นโยบาย	ความคาดหวัง
2. นโยบายการผสมกลมกลืนกับสังคมไทย	ผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบมีความต้องการได้รับสิทธิในการเดินทางภายนอกพื้นที่พักพิงชั่วคราว ในด้านการรับจ้างทำงาน การรักษาพยาบาลในโรงพยาบาลของรัฐ เป็นต้น โดยคาดหวังให้หน่วยงานราชการดำเนินการผ่อนผันให้มีสิทธิในการออกนอกพื้นที่ที่ได้โดยไม่ผิดกฎหมาย เช่น การออกบัตรประจำตัวแรงงานต่างด้าวเฉพาะในพื้นที่จังหวัดตาก การมีสิทธิใช้บริการในโรงพยาบาลทำนองที่ได้โดยไม่ใช้กรณีฉุกเฉินอย่างเฉียว เป็นต้น
3. นโยบายการส่งไปตั้งถิ่นฐานยังประเทศที่สาม	ไม่มีความต้องการที่จะเดินทางไปประเทศที่สามเนื่องจากความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิงด้านสังคมและวัฒนธรรมกับสังคมชาวกะเหรี่ยงในพม่า เกรงว่าจะได้รับความลำบากในการดำเนินชีวิตในสังคมอื่น เช่นการ โภชนาการ การใช้บริการสาธารณสุข การถูกมองเป็นพลเรือนชั้นสาม เป็นต้น แต่มีบางส่วนที่สมัครใจเดินทาง เพราะไม่ต้องการดำรงชีวิตในประเทศพม่าอีกต่อไป

(ตัวแทนชาวกะเหรี่ยง , สัมภาษณ์)

4.2. ตารางที่ 4.10 การอภิปรายแนวความคิด และข้อคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติต่อการช่วยเหลือ
 ชาวกะเหรี่ยงผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบในเขตตำบลแม่เหละ

วัตถุประสงค์	ส่วนการกำหนด และนำนโยบายไปใช้		ส่วนการได้รับผลกระทบจากการดำเนินนโยบาย
	UNHCR	หน่วยงานราชการ	ชาวกะเหรี่ยงผู้หลบหนีภัย
1. เพื่อศึกษาถึงบทบาทของสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ ในเขตตำบลแม่เหละ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก ต่อการกำหนดนโยบายการให้ความช่วยเหลือชาวกะเหรี่ยงผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบ	การกำหนดนโยบายมีความสอดคล้องกับหลักการสากลขององค์กรสามด้าน โดยอยู่ภายใต้หลักการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และการแก้ไขปัญหาดาวารแก่ผู้ลี้ภัย	การกำหนดนโยบายภายใต้หลักการความมั่นคงภายใน โดยหลักการของรัฐบาลไทย ที่เน้นให้อยู่อาศัยในประเทศเป็นการชั่วคราว ภายในพื้นที่พักพิงชั่วคราวที่จัดไว้ให้ เมื่อสถานการณ์สงบ ต้องผลักดันกลับภูมิลำเนาทันที	- มีความต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการกำหนดนโยบายป้องกันและขจัดปัญหาให้เข้มงวดมากขึ้นในพื้นที่พักพิง เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาการลักลอบเข้ามาอาศัยอยู่ รวมถึงการจัดสวัสดิการต่างๆให้ทั่วถึงกับความต้องการที่มิมากขึ้น - มีความต้องการให้หน่วยงาน UNHCR และรัฐบาลไทยมีการกำหนดนโยบายส่งกลับภูมิลำเนาทันที ภายหลังสถานการณ์ตามแนวชายแดนมีความสงบ
	การกำหนดนโยบายไม่มีความขัดแย้งระหว่างกัน เพราะมีแนวทางร่วมมือช่วยเหลือตามหลักมนุษยธรรมที่เหมือนกัน		

4.2. ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

วัตถุประสงค์	ส่วนการกำหนด และนำนโยบายไปใช้		ส่วนการได้รับผลกระทบจากการดำเนินนโยบาย
	UNHCR	หน่วยงานราชการ	ชาวกะเหรี่ยงผู้พลัดถิ่น
2. เพื่อศึกษาถึงรูปแบบการดำเนินงาน และการนำนโยบายไปปฏิบัติของสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติในพื้นที่ตำบลแม่หละ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดตาก ต่อกรณีการให้ความช่วยเหลือชาวกะเหรี่ยงผู้พลัดถิ่นจากการสู้รบ	การดำเนินงานตามนโยบายส่งผู้พลัดถิ่นไปยังถิ่นฐานยังประเทศที่สามโดยร่วมมือในเรื่องงานทะเบียนบุคคลกับสำนักงานพื้นที่พักพิงฯ รวมถึงการสนับสนุนงบประมาณดำเนินการดำเนินงานกับสำนักงานพื้นที่พักพิงและหน่วยงานเอกชนภายนอก	การดำเนินนโยบายตามที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด คือการให้ความช่วยเหลือด้านความช่วยเหลือหน่วยงานที่เข้ามาในพื้นที่การจัดระเบียบรักษาความปลอดภัยในพื้นที่ และงานทะเบียนบุคคลที่ดำเนินการร่วมกับ UNHCR	ชาวกะเหรี่ยงผู้พลัดถิ่น - ความต้องการในการจัดการเจ้าหน้าที่อาสาสมัครจิตอาสา (อส.) ควบคุมและตรวจสอบบุคคลในพื้นที่ร่วมกับตัวแทนชาวบ้านเพื่อป้องกันการลักลอบเข้ามาอยู่อาศัยเพื่อแสวงหาสิทธิ - ความต้องการสนับสนุนงบประมาณด้านการศึกษาในส่วนการเพิ่มค่าจ้างบุคลากรครู - ความต้องการแก้ไขปัญหาเสพติด โดยเฉพาะการนำเข้าจากภายนอกพื้นที่พักพิงชั่วคราว - การส่งเสริมด้านฝึกฝนอาชีพให้กับกลุ่มวัยรุ่นในพื้นที่

4.2. ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

วัตถุประสงค์	ส่วนการกำหนด และนำนโยบายไปใช้		ส่วนการได้รับผลกระทบจากการดำเนินนโยบาย
	UNHCR	หน่วยงานราชการ	ชาวกะเหรี่ยงผู้พลบนีภัย
3. เพื่อศึกษาถึงผลกระทบจากการดำเนินนโยบายการให้ความช่วยเหลือชาวกะเหรี่ยงผู้พลบนีภัยจากการสู้รบของสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติในตำบลแม่หละ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก	การแก้ไขปัญหาวรรที่ติที่สุดคือ การให้ผู้พลบนีภัยจากการสู้รบเดินทางกลับภูมิลำเนาของตนอย่างปลอดภัย ซึ่งสถานการณ์ทางการเมืองในพม่าเป็นตัวกำหนดที่สำคัญต่อนโยบายการส่งกลับ	- นโยบายส่งกลับภูมิลำเนาถือเป็นแนวทางที่ดีที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เพราะรัฐบาลพม่าและกองกำลังชนกลุ่มน้อยมีการเจรจาสันติร่วมกันมากขึ้น - การนำเทคโนโลยีมาใช้ในระบบงานทะเบียนบุคคลทำให้การสวมสิทธิจากบุคคลภายนอกยากยิ่งขึ้น	การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของพม่าที่เป็นรัฐบาลพลเรือนถือเป็นสิ่งสำคัญมากต่อความคาดหวังในการเดินทางกลับภูมิลำเนาของชาวกะเหรี่ยงผู้พลบนีภัยจากการสู้รบ เพราะการเข้ามาอยู่อาศัยในประเทศไทยเป็นเวลานานกว่า 30 ปี กระทั่งต่อสิทธิขั้นพื้นฐานอย่างมาก เช่น การทำงาน การเดินทางออกนอกพื้นที่ เป็นต้น แตกต่างจากความต้องการที่แท้จริงคือ การประกอบอาชีพ การดำเนินชีวิตได้อย่างอิสระและมีความสุขในประเทศของตน